

Lietali sme s Christophorus 5

Zams je tíroľské mestečko západne od rakúskeho Innsbrucku, pre mnohých vyznavačov horských športov známe najmä svojou klinikou. Jej traumatologické tímy majú plné ruky práce obzvlášť počas lyžiarskej a letnej turistickej sezóny, kedy sa okolité údolia Pitztal, Ötztal a Sölden tešia veľkej popularite a návštevnosti. Sú dni na vrchole sezóny, kedy na strešnom heliporte nemocnice vzniká doslova poradovník na pristátie záchranárskych vrtuľníkov zo štyroch priľahlých základní leteckej záchranej služby – najvyššie položeného heliportu v strednej Európe v Hochgurlti, nižšie v údolí situovanej základne v Söldene, heliportu Karres v blízkosti lezecky oblúbeného mesečka Imst, či nad diaľnicou učupenej bázy ÖAMTC smerom na Landeck v blízkosti samotého Zamsu. Už z zďiaľky tu vídať žlté „écéčko“ posádky CHRISTOPHORUS 5 pripravené v službe každý od úsvitu do súmraku. Na technický zásah v horskom teréne sme si na začiatku augusta zaleteli spolu s tímom leteckých záchranárov Rakúskeho auto-moto klubu (ÖAMTC).

Posádku CHRISTOPHORUS 5 tvorí štandardný HEMS tím zložený z pilota, lekára a záchranára, ktorý osedláva unifikovaný typ flotily ÖAMTC Airbus Helicopter EC-135T2. Vrtuľník je vybavený zdravotníckou zástavbou od AirAmbulance Technology,

dvoma podvesovými hákmi, podvesovým pevným a variabilným jednolano- vým záchraným systémom BORNACK a elektricky ovládanými zrkadlami ako aj rádiostanicami na spojenie s pozemnými záchranými zložkami a jednotlivými členmi posádky pri práci v teréne. Absentuje palubný navigiák, ktorý

letecká záchraná služba ÖAMTC pri technickej záchrane nepoužíva a to z dôvodu úspory hmotnosti, počtu členov posádky (nepotrebný operátor), ale aj vzhľadom na elimináciu potenciálne kazového / na údržbu náročného elementu. Ročný priemer každodenne otvorenej základne C5 v Zams je 4-6

zásahov za deň, vrchol zimy a leta pri- náša i dni s 10 a viac primárnymi letmi.

LETÍME ZACHRAŇOVAŤ CYKLISTKU

Poobednú šálku kávy preruší bzučanie pagera, lekár zvýši hlasitosť na vysiel- lačke a záchranár sa spája s tíroľskou centráľou, aby prebral koordináty a in- formácie o výzve. Dnes je to už štvrtý let, za oknami sa leskne prehánkou umytý vrtuľník a kapitán Becksteiner, počúvajúc pozorne hlas z rádia, uka- zuje rukou kamsi von oknom: „Je to neďaleko, len pár minút, poletíme na kopec priamo nad klinikou, vidno ho i z okna.“ Štyridsaťročná pacientka asi 200 metrov od vrcholovej stanice lanovky spadla pri zjazde na lesnej ceste z bicykla a stratila vedomie, ťažko dostupný terén bez možnosti pristátia. Na miesto nie sú vyslané žiadne ďalšie zložky, zásah aj s technickou záchr-anou vykoná tím leteckej záchranky sám. Posádka preberá výzvu a nasleduje rutinný postup. Lekár i záchranár si obliekajú prsný úväz, pilot obíde vrtuľ- ník a spúšťa motory.

Helmy v rukách, zamykáme han- gár. Nik nikam nebeží, no napriek tomu sa vzlet podarí len zriedkakedy neskôr ako do troch minút od prijatia výzvy. „Maximálny čas dokedy musíme vzlietnuť stanovený nie je,“ vysvetľuje cez intercomm doktor Kopriva a po- kračuje: „ak však náhodou neohlásime odlet do štyroch-piatich minút, začne sa centrála pýtať či je všetko v poria- dku a sme schopní zásahu.“ Začína mrholiť a oblaky sa sťahujú k vrcho-ovej stanici lanovky, kam žltý vrtuľník pomaly stúpa. Všetci pozeráme z oki- en, hľadáme medzi stromami zranenú cyklistku. „Mám ju, na tretej hodine pri lanovkovom stožiaru,“ oznamuje kapitán Becksteiner a pomaly oblieta miesto nehody v lese medzi vysokými stromami. Cyklistka leží v neprirod- zenej polohe a jej partner signalizuje

rukami, kde treba pomoc. Úzky prie- svit cesty medzi stromami a blízkosť stožiaru lanovky neumožňuje pristátie, a tak letíme o 150 metrov východnej-šie aby sme našli malú čistinku. Plán je pristáť do terénu oprieť vrtuľník lyžami o svah, vysadiť lekára so zá- chranárskym batohom, najst' vhodné miesto na medzipristátie a pripraviť podves so záchranárom na evakuáciu pacientky. Pomalým priblížením sa les otvára, strmá čistinka ponúka len pár metrov priestoru na každej strane roto- ra. Každý dôkladne sleduje situáciu na svojej strane vrtuľníka. Vľavo aj vpravo v poriadku, chvostový rotor voľný, ešte pár metrov, pravá lyža opretá o trá- vnatý hrb, doktor Kopriva vystupuje na podvozokové lyže a posúva sa po nich až k pilotnej kabíne, aby mohol bezpečne

zostúpiť na svah. Dvere zatvorené, „écéčko“ pomaly stúpavo cúva z lesa a za pár okamihov sviežeho letu už vy- pínáme na lúke pod svahom lyžiarske- ho strediska.

Listy rotora sa pomaly dotáčajú a zo zadných kroviek putuje von vak s podve- sovým variabilným systémom. Statické lano so zlanovacou brzdou je vzhľadom na strmý terén, blízkosť lanovky a vy- soké stromy najvhodnejším riešením. Motory opäť naštartované, palec hore a odliepame sa od zeme. Pravidelne poskladané lano pred pilotnou kabínou pomaly ukrajuje z malých „S-íček“ až smerom k záchranárovi s podvesovým evakuačným vakom. Lieta sa bez ope- rátoru, na zrkadlá a v rádiovom spoje- ní so záchranárom. „Bez spojenia sa u nás nelieta na palube ani pod ňou,“

spolu s predčasným súmrakom, o ktorý sa postarali vodou napité mračná. Po dotyku lyží s pristávacou plochou cvakajú spony pásov na sedačkách, otvárame dvere a s pacientkou sa spolu s kolegom z nemocnice ponáhľame k výťahom. V trauma centre sa naskytne pohľad známy z televíznych seriálov – 7 členný tím v bielych plášťoch nás polozmoknutých víta s úsmevom, vedúca lekárka preberá dokumentáciu a kľúčové informácie od doktora Koprivu. V pamäti mi ostáva úsmev cyklistky, keď jej na rozlúčku kývame a s nosidlami pod pazuchou mizneme v bludisku nemocničných chodieb. Na základňu je to len kúsok, a skôr než kapitán Becksteiner vypne motory, záchranár natahuje tankovaciu hadicu a doplní palivo. Lekár nesie batoh do skladu aby doplnil lieky a zdravotnícky materiál. Pomaly padá tma a dnes to bol zrejme posledný zásah, ale čo ak... Keď skončí služba, putuje žltá lietajúca ambulancia na plošine do hangáru a na ďalší deň do služby zas nová posádka leteckých záchranárov v Zamse.

Text a foto: Mgr. Tomáš Kika
autor je letecký záchranár

Tomáš Kika má 36 rokov, je letecký záchranár, komunikačný profesionál a fotograf. Venuje fotoreportážam z často extrémnych podmienok a najčastejšie ho stretnete na palube záchranárskych vrtuľníkov v Alpách. Publikuje v National Geographic, Vertical Magazine a je členom GoPro Artist Programme a podporuje ho i Montura Workframe.

vysvetľuje Hubert Becksteiner, zaiaľ čo sa na desaťmetrovom lane pod žltým Eurocopterom pomaly až k lanovkovému stožiaru vezie záchranár. Prší. „Doprava štyri, klesaj, doprava dva, dopredu jeden, klesaj, doprava stačí, zlaňujem dolu,“ ozýva sa vo vysielateľke a vrtuľník pevne visí nad bodom len pár krokov od miesta pádu. Lano je voľné, doktor Kopriva už pripravil pacientku na transport. Kým ju nabalia do podvesového vaku, visíme s vrtuľníkom nad nimi. Po necelých troch minútach je pacientka nabalená a s lekárom i záchranárom sú pripravení na odlet. Páka kolektívneho riadenia sa zdvíha a bicykle s batohmi na zemi sa pomaly zmenšujú. Vraciame sa na lúku, kde sme

pripínali podves. Pacientka so záchraným tímom sú bezpečne na zemi a my pristávame asi desať metrov vľavo tak, aby točiaci sa rotor čo najmenej sťažoval presun z lúky do kabíny, no stále bol v dohľade pilota a bezpečnej vzdialenosti od vrtuľníka vzhľadom na terén. Lekár pred prúdom vzduchu z hlavného rotora zakrýva tvár pacientky, ktorá je už pri vedomí a komunikuje.

Podves odopnutý z obidvoch hákov, zbalený, pacientka naložená na nosidlách. Na palube nastal čas na administratívu, a zatiaľ čo záchranár dohaduje pristátie v nemocnici v Zamse, doktor Kopriva vyplní záznam o ošetrení pacienta, čo mu doteraz znemožňoval dážď. Na heliporte pristávame

VOLALI JSTE ZÁCHRANKU ?

„Pán dóchtor!“ začne, akoby stála za rečníckym pultom v sále pre päťsto ľudí. „Fčéra večer mój straý blabotau. Mysueua sem si, že proto, že má vypité. Šak aj mieu. Ráno nepřišeu na frištuk, reku dospáua. Ale ket nezešeu any na obied, bylo mie to divné. Po obiede sen se šla na neho kuknúť a on v posceli a chrčí. Tak sem zavouaua na tú stopadesátpietku.“
Aj bez ďalších otázok a vyšetrení viem, že po 24 hodinách už nie je čo liečiť, už sa dá len brániť vzniku smrteľných komplikácií.

Přiznám se, že když jsem tuto knihu poprvé četla (ve slovenštině), slzela jsem. Ale ne smutkem nad těžkou záchranářskou profesí, ale smíchem nad dojemnými, citlivě, vtipně a velmi autenticky převyprávěnými příběhy, které nevymyslíte, ale napíše je sám život a praxe záchranáře.

Seřazené do přehledných a logických celků, s nesmírně citlivými osvětovými dodatky, ve kterých si vidí jak laik, tak i praxí těžko zkoušený profesionál.

Ti z Vás, kteří mají to štěstí a osobně znají jedinečnou a velkou osobnost česko-slovenského záchranářství docenta Viliama Dobiáše, najdou v knize velké poselství o lidskosti

a krásy záchranářství jako životního poslání. Kniha vyšla před časem i v České republice.

Takže, kdo z Vás ji ještě nemá alespoň dvakrát přečtenou...může to lehce napravit objednaním za 199 Kč + základní poštovné v redakci RESCUE report-u na mailu: media@siliviania.cz. **Všele doporučujeme!!!!!!!**

O AUTOROVÍ: DOBIÁŠ, VILIAM

Doc. MUDr. Viliam Dobiáš, PhD. je anesteziológ, intenzivista a špecialista urgentnej medicíny. Promoval v roku 1974 na LF UK Bratislava, aspirantúru skončil v roku 1989 na LF UK a habilitoval v roku 2009 na SZU Bratislava.

Viac ako dvadsať rokov pracoval ako anesteziológ a intenzivista, v záchrannej službe čiastočne od roku 1976 a od roku 1998 na plný

úvazok. Venuje sa pedagogickej činnosti na univerzitách v SR a ČR. Ako autor a spoluautor napísal 6 vysokoškolských učebníc a 155 publikácií, z toho 27 v zahraničí. Je prezidentom Slovenskej spoločnosti urgentnej medicíny a medicíny katastrof. Pôsobí ako hlavný rozhodca medzinárodnej súťaže záchraných tímov Rallye Rejvíz, je súdnym znalcom, lektorom pre prípravu inštruktorov prvej pomoci a inštruktorom Slovenského Červeného kríža. Je držiteľom Diamantovej medaily a Medaily prof. MUDr. Jána

Kňazovického za darovanie krvi, držiteľom Zlatého záchranárskeho kríža SR za prínos pre záchranárstvo, Zlatého záchranárskeho kríža ČR ako člen kolektívu Rallye Rajvíz a Národnej ceny za celoživotné dielo v záchrannej zdravotnej službe.

Odborný garant projektu Krajina záchrancov (www.prvapomoc.sk), ktorého cieľom je zvýšiť povedomie o potrebe ovládania základov prvej pomoci, bez ktorej dochádza k zbytočným úmrtiam a k invalidite. Od roku 2013 je prezidentom Slovenského Červeného kríža.